

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 3. JUNI 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHEWEIZ) Nr. 22. • PREIS S. FR. 1.00

S ČÍM SOUHLASÍME...

MOŽNO MYSLIT TAKÉ JINAK

Jak to vidím, byly mé daně vydány zčásti na to, aby byl poražen Hitler, aby byla znovu vybudována Evropa, aby se poskytlo 10 miliard dolarů na pomoc Indii a mnoho dalších miliard na pomoc jiným chudým zemím. Jsem hrdý na to, že má země užívá mých peněz na záchranu existence Izraele, této oázy demokracie v poušti autokracie; že vdrží ozbrojené síly, které Sovětský svaz odráží od expanze do západní Evropy a Asie; že vede ve výzkumu vesmíru, za což nám budoucí generace jistě budou stejně vděčné, jako my jsme dnes vděční Kolumbovi.

Jsem hrdý na to, že naše země je díky zemědělské politice naší vlády největším a neefektivnějším producentem obilí. Naše znalosti nám nejen byly k užítku, ale vysloužily si na celém světě označení "zelená revoluce". Svobodně a otevřeně sdělujeme jiným národům své znalosti v rostlinné a živočišné genetice a to má na celém světě blahodárné účinky, jež nemají v historii obdoby.

Osobní příjmy v USA činí 1 trilion dolarů; federální výdaje na sociální programy 100 miliard. Saldo 900 miliard. Dělíme-li to 85 miliony, počtem zaměstnaných, vyjde 10.588 dolarů jako průměrný roční příjem. Největší část příjmů dostávají "chudí" lidé. Jsme tak bohatí, že si to v jiných zemích nedovedou představit. Americká rodina, která žije z veřejné podpory, má příjmy, které jí závidí téměř každá dělnická rodina na zemi. Jsem hrdý na to, že já, dělník, mohu vydělat peníze, které pomáhají vládě platit účty, jež nadělá.

Herbert Jaffe, dopis redaktora
New York Times

KISSINGEROVA KOUZLA

Když Kissinger dosáhl v lednu dohody o oddělení egyptských a izraelských vojenských sil, nazvali ho egyptské "kouzelníkem" — a byli si jisti, že se mu totéž podaří i mezi Sýrií a Izraelem. Egyptský prezident Anwar Sadat přijal Kissingera a řekl novinářům, že "jeho přítel, dr. Henry", dohodu zařídí. Ale jiní si nebyli tak jisti, a nej-

méně si byli jisti Kissingerovi spolupracovníci. "Stanoviska se ještě značně rozcházejí", prohlásil vysoký americký úředník. V Sýrii pochodovali na prvního máje studenti — kteří nesli transparenty s nápisy "Odmitáme jakékoli mírové urovnání" a "Kissinger je obyčejný americký židovský spiklonec". Sýrie a Izrael mají zdánlivě neslučitelné požadavky. Kissinger musí brát tentokrát v úvahu také Sovětský svaz, který nehrál významnou roli v egyptsko-izraelské dohodě, ale důrazně žádá, aby byl slyšen.

Kissinger ví, jak Moskva smýšlí, a proto zahájil svou pátou cestu na Střední východ zastávkou v Ženevě, kde devět hodin diskutoval se sovětským ministrem zahraničních věcí Andrejem Gromyckem. Rusové neschválili žádný konkrétní návrh na oddělení vojsk. Řekli pouze, že proti myšlence vojenského opoutání nebudou nic namítat.

Oficiálně byl Jeruzalém rozdělen, protože Amerika souhlasila s jednostrannou dátkou Spojených národů Izraeli za útoky na střediska teroristů v Libanonu. Před hotelem, kde bydlel americký zahr. ministr, nosili demonstranti plakáty proti "Mohamedovi Ivanovičovi Kissingerovi". "Od Ameriky byl to morální cynismus", řekl rozhávaný vysoký izraelský diplomat, "bylo to jednání, které bychom čekali od Francouzů". Pro Izraelce bylo hlasování ve Spojených národech příznakem nového americko-arabského přátelství, které, jak se obávají, Kissinger pěstuje na úkor Izraele.

Time

PRESIDENT A KONGRES

Senátor Jacob Javits nám odříkal seznam opatření, která by podle jeho přání Kongres měl učinit, aby omezil moc prezidenta a posílil zákonodárnou složku, zvláště ve finančních záležitostech.

Může to být dobrá myšlenka; ale postup je špatný. Prezidenti nejsou uchvatitelé moci; moc jim předávájí lidé — nezpovědní, omezení zákonodárci. Místo toho, aby přemýšleli, co udělat s Bílým domem, by se měli senátor Javits a jiní soustředit na návrhy reformy, která by postřehla Kongres do 20. století.

Daily News

Většina velkých zemí nestále rozšiřovala hospodářskou expanzi ve snaze udržet vysokou úroveň zaměstnanosti. Výsledkem této politiky je všeobecný blahobyt, jehož lesk oslňuje: stoupající příjmy přinesly občanům většiny průmyslových zemí lepší život, než jaký znali kdykoli předtím. Ale blahobyt měl vážné inflační důsledky.

Prosperita rostla, ale rostly také lidské nároky — na pestřejší stravu, větší domy — více cestování, lepší výchovu, odbornější lékařskou péči. Dělníci se hluboce zadlužili, aby toho všeho dosáhli, a počítali s tím, že jim rychlý vzrůst mezd zajistí dostatek. Domnívali se, že musejí dostávat stále vyšší mzdy, aby mohli platit vyšší inflační ceny. To je však účinný recept na inflaci, protože tento proces znamená, že jedna z důležitých položek hospo-

dářských nákladů — podíl mezd, neustále roste. Inflační efekt byl znásoben dalším důsledkem blahobytu, rychle se šířící poptávkou po službách všeho druhu, od módních účesů po policejní ochranu. Před dvaceti lety připadalo na příklad ve Spojených státech na službu 23 procent celkového národního výrobku; dnes je to přes 40 procent. Jejich mzdy a platy vyletěly vzhůru podobně jako platy v průmyslu.

Blahobyt také mění vztah k práci. Lidé žádají delší dovolenou, prodlužují si výchovu, odcházejí dříve na odpočinek; jsou to vesměs dobré směry, ale musí se za ně platit rostoucí výrobou zboží a rozšiřováním služeb na splnění nenasytné poptávky. Co je horší, vysoké příjmy plodí nerealistická očekávání. Stále více dělníků hledá místa, považovaná za významnější, a často mylně zaměňovaná s místy vysoce place-

nými. Ale pracovníků je především třeba v manuálních oborech — v dolech, v bytové výstavbě, v řemeslných službách. Stále méně lidí však chce vykonávat obtížnou práci. I v údobích poměrně vysoké nezaměstnanosti umožňují podpory a jiné finanční zdroje spotřebitelům, kteří jsou bez práce, aby dále kupovali tolik zboží a platili tolik služeb, že po dlouhou dobu mohou tlačit poptávku a ceny stále vzhůru.

Někteří ekonomové nad všemi těmito tlaky mávají rukama a říkají, že s inflací je možno se vyrovnávat jediné tak, že se přijme jako trvalý stav a že se budou dělat úpravy, které by zmírňovaly její bolestné následky. To je zoufalá rada. Takový přístup umožní, že se, řekněme, uzná šestiprocentní inflační míra oficiálně jako přijatelná. (Pokrač. na str. 7)

NÁKUPNÍ PANIKA

V polovině dubna vznikla v Československu fáma, že se připravuje nějaká menšová reforma. Lidé běželi do spořitelny pro peníze a nakupovali. V dubnu byl vysoko překročen plán maloobchodního obrátu v prodeji osobních automobilů, průmyslového zboží, nábytku, textilu a oděvů; mírně i v oblasti potravin. Plán naopak nesplnily Restaurace a jídelny, Čedok a Uhelné sklady. Dubnový objem tržeb byl o 1 a půl miliardy vyšší než v březnu. Fámu někdy koncem dubna několikrát ve veřejných projevech vyvrátili vládní představitelé, včetně Husáka. Ovšem taková demontáž zejména v Československu nic neznamená. Naopak, lidé v tom spíše cítí potvrzení různých pověstí. Ve skutečnosti se dá předpokládat, že fámu pustila do oběhu oficiální místa, která začínají mít obavy z hromadících se peněžních úspor obyvatelstva. Tyto úspory stoupily v posledních letech na téměř 100 miliard korun. Způsobil to hlavně nedosta-

tek kvalitního zboží na trhu, zaplaveném nemodními a nekvalitními zbožím. Lidé odmítají vydávat peníze za cokoliv, co se jim nabízí, a spíše vyčkávají na novější modely jak v průmyslových výrobcích (hlavně přístrojích pro domácnost), tak v oblékání. Stejně si lidé — i pod vlivem státní propagandy, která hovoří o pořádku rychlejším tempu výstavby nových bytů — šetří na novou, lepší možnost vlastního bydlení. Tak ohromné množství peněz vyvolává ovšem hrůzu v předstávách správců státních financí. Kdyby se lidé jednou rozhodli vrhnout tyto peníze najednou nebo alespoň z velké části na trh, došlo by k obrovité inflační lavíně. Protože jinak by se zhroutil státní pokladny nedalo zabránit. Je tedy pravděpodobné, že se lidé mají vést k tomu, aby se aspoň určitého dílu těchto peněz sem tam zbavovali. Na tom má zájem především stát. Když se tedy nedávno nahromadily v polích kolem mladoboleslavské automobilky nové vozy,

kteří nikdo nekupoval, chtělo to malý podnět. A výsledek: automobily se skoupily a do státní pokladny opět vplývala část oněch peněz, které se jako černý mrak vznášejí nad neuspokojeným a vbrzku za daných okolností také neuspokojitelným trhem. MS

Heath v Lidové Číně

Vůdce britské konservativní strany Edward Heath přiletěl do Pekinu. Byl čínským vedením pozván ještě jako britský premiér, pro zostření vnitropolitické situace však nemohl tehdy opustit Anglii. Po jeho volební porážce Pekin svoje pozvání nicméně obnovil a Heath přijal. Podle zahraničních agentur nadšené uvítání opozičního vůdce v Číně nemá za poslední léty obdoby. Součástí uvítacího ceremoniálu bylo i vystoupení tisíců čínských dětí.

O ČESKOSLOVENSKU

Odmítnutý navrátilce Udavač na pranýři

Podle zprávy pražského rozhlasu napsal loni — v rámci vyhlášené amnestie pro emigranty — dopis do Prahy i někdejší mistr světa v letectvé akrobacii Ladislav Bezák, který předtím ve velmi dobrodružném letu uprchl s rodinou do západního Německa. V dopise žádal záruku, že bude moci po návratu pracovat ve svém povolání za stejných podmínek jako před svým odchodem. Podle zprávy, "byl ze zásadních důvodů odmítnut". To prý by mohl chtít každý přijít do své někdejší funkce!

Slovenské kulturní památky

Slovenský ústav památkové péče a ochrany přírody spravuje v současné době 52 kulturních památek. Už od r. 1961 sem patří hrady Děvín, Bratislava, Trenčín, Nitra, Orava, Spiš a Zvolen, celé dílo Mistra Pavla z Levoče a první budova Matice Slovenské v Martině. Tamní hřbitov národních činitelů přibyl do péče v r. 1967; o rok později vyhlásila Slovenská národní rada za kulturní památku i Mohyly generála Štefánika na Bradle a dřevěné kostelíky ve více než 20 obcích na východním Slovensku. Od r. 1970 platí péče i hradům v Ban. Bystrici a Štiavici, jakož i hradům Bojnice, Červený Kameň, Kremnica a Strečno, zámkům v Holíč a Topolčiankách, protiturecké pevnosti v Komárně a řadě kostelů, mezi jiným i domu sv. Alžběty v Košicích.

Objevená ropa

Na Hodonínsku a Břeclavsku objevili čs. naftaři nová — menší naleziště ropy i zemního plynu, který se ovšem např. u Němčiček nachází v hloubce 50 kilometrů. Pro budoucnost se počítá s dalšími velmi hlubokými vrty.

Smetanovy opery

Jako součást letošního hudebního festivalu Pražské jaro byl proveden i cyklus oper Bedřicha Smetany. S výjimkou Braniborů v Čechách předvedlo pražské Národní divadlo všechna díla: Prodanou nevěstu, Dalibora, Dvě vdovy, Tajemství, Čertovu stěnu a Libuši.

Dokonce ani čs. stranický týdeník Tribuna to nevydržel a pranýřoval příliš křiklavý případ udavačství na jedné pražské škole. Tamní učitelka vyprávěla dětem o únoru 1948 a k oslavám, k té příležitosti organizovaným, přidala i "polárkový dort (zmrzlinu), který přijde doma po večer". Když se jeden chlapec ze třídy oně zmrzliny nedočkal, referoval o tom ve škole s tím, že maminka řekla, aby mu dort koupila soudružka učitelka. Ta nelenila a napsala do závodu, kde ona matka pracuje dopis tohoto znění: "Dovolujeme si upozornit, že vaše zaměstnankyně X. Y. nevychovává svého syna v duchu našeho zřízení."

Porada ministrů

V kubánském hlavním městě Havaně se konala porada představitelů ministerstev kultury 10. "socialistických" zemí. Čs. delegaci vedl náměstek slovenského ministra kultury Jozef Mravík. Delegáti jednali o plánech oficiálních kulturních styků mezi svými zeměmi.

Skladatelská tribuna

V Paříži se konala mezinárodní skladatelská tribuna UNESCO. 30 rozhlasových stanic přihlásilo do soutěže na 80 děl. Mezi pěti skladbami, doporučenými k vysílání všem zúčastněným společností, se umístila i práce čs. skladatele Ladislava Kubíka.

Svobodův zdravotní stav

Vedení pražského Státního sanatoria a 10-členné lékařské konsilium vydávalo od 29. dubna do 20. května (s výjimkou jediného dne) pravidelné denní zprávy o zdravotním stavu prezidenta Ludvíka Svobody. Svoboda byl koncem dubna opět — krátce po jiném předchozím nemocničním pobytu — dopraven do sanatoria a jeho stav je od té doby označován za "velmi vážný". Jde o poruchy dýchání a krevního oběhu, k jejichž odstranění je zavedena komplexní intenzivní péče. Od 20. května jsou zprávy — jestliže se stav nezmění — vydávány dvakrát týdně.

KAPITALISTÉ A SIBIŘ

Velké přírodní bohatství Sibiře se dostalo do průsečíku rostoucích hospodářských vztahů mezi Východem a Západem. Na Sibiři je dnes už 75 až 80 procent sovětských energetických zdrojů, jako je uhlí, olej, zemní plyn a vodní elektrárny, a jsou zde hlavní naleziště některých cenných nerostů, na příklad zlata, cinu a diamantů. Sibiř je řídko osídlená a málo vyvinutá oblast, v níž žije jen asi desetina sovětského obyvatelstva a jejíž výroba představuje jen něco málo přes desetinu sovětské průmyslové a zemědělské produkce.

Sibiřské zdroje jsou sice přitažlivé, ale přesto Rusové shledali, že je rozvoj Sibiře příliš nákladný — a to ze dvou hlavních důvodů. Za prvé: je třeba vybudovat obrovskou infrastrukturu, to jest železnice, energetické zásobování, byty a služby. Za druhé: náklady výstavby jsou vyšší vzhledem k nepříznivým přírodním podmínkám. Ironickou stránkou současné mezinárodní situace je, že se Sovětský svaz snaží o hospodářskou spolupráci se Spojenými státy, ale zároveň se projevuje jako soupeř Spojených států v soutěži o světový vliv. Získat zahraniční kapitál pro zužitkování sovětských zdrojů je, jak se zdá, v rozporu s marxistickou filosofií, ale není to nová praxe Moskvy. Na počátku dvacátých let udělil

Hasiči slavi

Ve starém městě Velvary se konaly oslavy 110. výročí založení prvního dobrovolného požárního sboru v Čechách. Po odhalení pamětní desky na domě Na sladovně byla dřívější Pražská ulice přejmenována na Ulici požárníků. Konala se také přehlídka požárních jednotek, historických praporů a vozidel. Podobné oslavy byly i v Praze.

Komplexní přírodovědecký výzkum

chráněné územní oblasti Velká Fatra provádí padesátčlenná skupina předních slovenských a českých vědeckých pracovníků a ochránců přírody. Cílem výzkumu je doplnit dosavadní a získat nové poznatky především z Gaderské a Blatnické doliny.

Lenin zahraničním kapitalistům koncese na průmyslové a těžební projekty a jeho dědicové, počínaje Stalinem, dělali totéž. Uvažovali takto: Přípustné je všechno, co posílí sovětský stát pro konečný závaz s imperialismem. Strategii Nixonovy vlády je podporovat zmírnění mezinárodního napětí rozšiřováním obchodu a jiných hospodářských vztahů k Sovětskému svazu, včetně investic do rozvoje sibiřských zdrojů. Objem americko-sovětského obchodu se skutečně rychle zvýšil z 200 milionů dolarů v roce 1971 na 1,4 miliardy dolarů v minulém roce. Ale vzdor Kongresu přibrzdil ještě těsnější vztahy.

Rozvoj Sibiře bude patrně

také důležitým faktorem ve vztazích Sovětského svazu k Číně, která prohlašuje, že některých severních území se v 19. století zmocnili carové na základě nespravedlivých smluv. Peking se dívá se značným podezřením na sovětské rozhodnutí oživit dlouho dřímající projekt železniční dráhy Bajkal-Amur. Tato železnice, původně plánovaná ve třicátých letech, by vytvořila druhé východozápadní spojení severně od nynější transsibiřské dráhy, která vede v nebezpečné blízkosti čínské hranice. Železnice mezi Bajkalem a Amurem by však otevřela nové cesty k sibiřským zdrojům, na které Sovětský svaz zřejmě vsadil svou hospodářskou budoucnost.

Zemřel Zdeněk Bechyně

Doba je už taková, že některé zprávy docházejí se značným zpožděním. Jednou z nich je i smutná zpráva, že 22. dubna byl v Praze pohřben Zdeněk Bechyně; přišlo se s ním rozloučit na 150 přátel, nad hrobem promluvil B. Steiner.

Zdeněk Bechyně byl synem sociálnědemokratického předáka Rudolfa Bechyně, který stál u zrodu československé samostatnosti, byl ministrem řady vlád I. republiky a patřil do oně "hradní pětky", která v čele s T. G. Masarykem rozhodující měrou ovlivňovala politiku státu. Spolu s otcem odešel Zdeněk Bechyně ještě před vypuknutím války s Polskem do zahraničí. Nepřijal místo v zahraniční politické správě, ale celou dobu války sloužil v československé zahraniční armádě.

Po návratu do vlasti působil jako vedoucí sociálnědemokratický funkcionář na Karlovarsku a na brněnském sjezdu strany byl zvolen do jejího vedení. Po únoru 1948 byl jednou z prvních obětí persekuce. Z vězení se vrátil až počátkem šedesátých let. V r. 1968 patřil mezi ty, kteří v obnově sociální demokracie viděli nutnou záruku jak demokracie, tak socialismu a byl zvolen předsedou jejího přípravného představenstva. Ve složitém vývoji tehdejší doby prokázal, kolik politického citu a obratnosti zdědil po svém otci.

Po srpnu 1968 nepovažoval za vhodné, aby sám odešel do zahraničí, ale odeslal tam své poznámky z té doby, záznamy o rozhovorech, které vedl sám či s některými jinými členy tehdejšího představenstva strany s vedoucími politiky KSČ, především J. Smrkovským i s představiteli jiných organizací. Budou jistě jednou zajímavými prameny k poznání Pražského jara. Tak jako řada jiných byl několikrát vyslýchán a to jistě nemálo přispělo k několika záchvatům mrtvice.

Po dr. J. Veverkovi, Fr. Čoupkovi a J. Munzarovi odešel se Zdeněk Bechyně další z tehdejšího pětičlenného představenstva čs. sociální demokracie, jehož členové ztrávili v komunistických věznicích v padesátých letech dohromady přes půl století života, které zanechaly těžké následky na jejich zdraví. Jediným žijícím z nich je P. Janýr.

red.

PÁTRÁNÍ PO STAROŽITNOSTECH A MINCÍCH V MEXIKU

Hledáme ještě dva členy pro naši skupinu. Máme veškerou potřebnou výstroj pro pobřežní průzkum. Rovně podily z nálezů.

Podmínky: ne starší než 40 let, musí umět plavat, pobyt v USA či Kanadě alespoň 2 roky, řidičský průkaz nutný, auto vítáno. Podrobnosti na tomto čísle: (212) 929-7941. — Ptejte se na Bruno.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je hlavňatím místem světa a jeho svědomím. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhněte a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

Socialismus a kapitalismus

Ferdinand Peroutka

IV.

Ačkoli dnes ne vždy, v devatenáctém století velcí kapitalisté, průmysloví kapitáni byli známi tím, že podporovali konservativní organizace a zakládali konservativní noviny. Po první světové válce hýčkali Adolfa Hitlera a financovali ho, poněvadž ho pokládali za konservativce. Z toho kritikové kapitalismu vyvodili, že kapitalismus je konservativní živel, který vždy a ve všem stojí na straně starého a přežitého. Žádná menší autorita než Karl Marx nám praví, že to je naprostý omyl. Citujeme z jeho Komunistického Manifestu: "Buržoasie a její způsob výroby podporovaly vzrůst revolučních sil v upadající feudální společnosti... buržoasie zatlačila do pozadí všechny společenské třídy — které se ještě ochomítaly jako pozůstatky středověku... buržoasie nemůže existovat, aniž by ustavičně revolucionovala nástroje výroby a proto i všechny společenské vztahy... Co charakterizuje buržoasní epochu, je trvalý pohyb a nejistota... Tím, že rychle zlepšovala výrobní prostředky, buržoasie vtahovala všechny národy, i nejbarbarštější, do světa civilizace... Feudální poměry překážely výrobě, místo aby ji podporovaly, musily být zlomeny; buržoasie je zlomila... Po desítky let historie průmyslu a obchodu nebyla nic jiného než rebelie moderních výrobních prostředků." Tu Marx se liší od svých dnešních epigonů, kteří si zvykli myslet na kapitalismus jako na lenivý, zdržující, úzkostlivý element. Marx naopak pravil: bez ohledu na to, jaké snad bylo vědomé politické smýšlení kapitalistů, objektivně jejich činy byly převratné. Podle Marxe kapitalismus škodil a ničil ne tím, že zůstával stát, nýbrž tím, že nemilosrdně, d'abelsky poháněl společnost kupředu, zbavoval ji stálosti a s cynismem své výrobní a obchodní pokrokovosti rušil staré idylické poměry a ničil i slušné vztahy člověka k člověku.

Hledáme zde příčiny, proč kapitalismus ve světě dosud nezahynul přes všechna proroctví a, jak některým se zdá, i přes všechnu logiku, která mluví proti němu. Vyjmenovali jsme již dvě nebo tři příčiny. Připojme k nim příčinu další, která je skryta očím dogmatiků. Přes všechny obžaloby, jímž kapitalismus právem mohl být vystaven, byla v něm a ještě bývá určitá pokroková a čínorodá stránka, již Marx nepřehlédl: odvážné hledání a zkoumání nových způsobů, důvěrné spojení s vědou, čilá mysl osvobozená periodou Osvícenství. Ačkoli po mnohém šlapal, kapitalismus

zároveň představoval prometheovský rozmach lidstva. Ať cokoli kterákoliv vláda kdy vyhlásí, v dějinách zůstanou dvě tendence, individuální a kolektivní — nebo, jestliže si žádá jiného pořadí, kolektivní a individuální. Budou se navzájem korigovat. Diktátorské zřízení může tuto dialektiku potlačit, ale nikdy k svému prospěchu. Kde různé síly svobodně soutěží, ten směr, který se dostane do nehybné zátoky a přestává být prospěšný, je dříve nebo později většinou opuštěn. Po druhé světové válce Anglie se skoro neslušným chvatem se zbavila Winstona Churchilla, nezasloužilého muže ze všech ve smrtelném zápase s nacismem. Volby byly ihned vypsané a po jejich výsledku socialistická vláda nastolena. Socialismus — socialismus v demokracii — pak prošel pronikavou a poučnou zkouškou. Po šesti letech Churchill byl povolán zpět k vládě.

Když nastoupil, anglický socialismus měl pozeňání slavných mužů. Bernarda Shawa a H. G. Wellse. Shawův "Průvodce inteligentní ženy po socialismu" byl horlivě čten. Fabiánská společnost, sdružení disciplinovaných, sociálních myslitelů, velmi zkušených v teorii — stala se páteří vládního úřednictva. A vláda měla za sebou třídní instinkty dělnictva, které za války byly uspany a nyní ožily. Bylo diskutováno, kolik Churchill platí svému zahradníkovi. Intelektuálové šli v prvních řadách odboje proti kapitalismu a Churchillovi. Na universitách studenti zařadili Churchilla vedle Kiplinga do té anglické tradice, která má být bez lítosti zavržena. Mohlo se zdát, že Marx měl pravdu, a že za socialismem bude stát "nesmírná většina", která nebude mít žádné politické starosti. Právě v tom Marxovo proroctví ztroskotalo v Anglii za jedno pětiletí. Morálně anglický socialismus byl bez hany. Přesně rozdíl spravedlnosti, jak ji chápal. V sociální svědomitosti nemohl být předstižen, bezplatná medicína zůstane navždy jeho památkou, jako příklad postrčila svět kupředu. Ale zároveň ve všech jeho počinech byla jakási šedivá dobrota, vysvětlitelná tím, že více než kdo jiný vládla byrokracie, ačkoli úspěštila. Měla svá pravidla, ale nebyla v dobrých vztazích ani s potřebou země ani s některými živly lidské povahy. A byla pravda, že anglický socialismus bral na sebe některé sovětské rysy. Po sovětském způsobu omezil právo člověka pracovat kde se mu chce. Vláda si vzala právo komandovat, kde člověk má pracovat. Také přijala

tehdejší sovětské rovnostářství, podle něhož dobrá a špatná práce jsou si rovny a mají být stejně odměňovány. A, jako v sovětech, byrokratický aparát se rozrůstal, stával se novou společenskou třídou, žárlivou na svou moc, a byly v něm i včely i čmeláci. Největší moc, která stála za socialistickou vládou — byly dělnické odborové organizace. Jejich vůdcové byli vychováni zejména snad výlučně v boji o mzdy. Žádný trénink je nepřipravil na to, aby brali na vědomí potřeby výroby. Spojena s odbory vláda se zaměstnávala svědomitým rozdělením toho mála, jež ve vyčerpané zemi zbývalo po válce. Nedopracovala se k žádnému energickému počínu, aby výroba byla zvýšena. Sociální opatření byla výtečná, ale jaksi zůstávalo tajemstvím, že je nemůže financovat nikdo jiný než rozvítá výroba.

Válkou zpusťovaná Anglie zoufale potřebovala zvětšení výroby; a socialismus, chycený v síti sociálních zábran, nemohl se odhodlat uložit si tento cíl. Kde byl v těch letech v Anglii, zažil atmosféru hmotné tísně, a neradostnosti. Žádný národ si neudělá puritánský smutek vědomým programem. Postaven před tuto vyhlídku, Anglie rychle se obrátila s boku na bok, a tížící intelektuálové, kteří vítali příchod socialismu, žádali nyní jeho pád. Schopní a aktivní lidé byli rozjitřeni tím, že přísný rovnostářský socialismus jim nedával příležitost. A celá Anglie chtěla lépe žít. Termín nových voleb přišel, a úsudek voličstva vyzněl proti socialismu, jak se v zemi představil. Nastala leta obrodů kapitalismu v Anglii. Jeden směr zklamal, druhý nastoupil — přirozený to zjev všude mimo tam, kde diktatura bere v ochranu své nedostatků a chyby. Vypadá to jako známá dialektická houpačka. Avšak nebyla to jen houpačka, ne všechno se houpalo. Kapitalismus sice v Anglii zase vystoupil do popředí, ale v určitém smyslu byl na delší dobu zachráněn tím, že mu předcházela socialistická vláda. Prokázala mu nehynoucí službu proti své vůli, snad i proti jeho vůli. Nebylo už možné, aby se kapitalismus vrátil s nějakou očividnou bezohledností. I když většina nelíbí snášela některé rysy socialismu, její oči byly otevřeny nad tím, že v socialistických vztazích není třeba džungle. Socialistická vláda za pět let své existence vytvořila novou normálnost. Anglický kapitalismus přejal většinu sociálního zákonodárství, které zbylo po socialistech. Tím vykonal jakési dílo potřebné synthesesy. Totéž se v padesátých letech dělo i v jiných

Divák o filmovém festivalu

Festival československých filmů probíhající v New Yorku pod záštitou filmového oddělení Lincoln Centra a Muzea moderního umění, byl pro početnou českou a slovenskou veřejnost New Yorku a okolí vítanou událostí. V devíti dnech během tří týdnů shlédli diváci 22 českých a slovenských filmů, většinou z šedesátých let. Jako hosté vystoupili na festivalu režiséři Jan Kadar, Jiří Weiss, kameraman Bedřich Bat'ka a filmový kritik A. J. Liehm, který přispěl svou pomocí při výběru filmů.

Hodnocení festivalu z odborného a uměleckého hlediska bych ráda přenechala lidem povolanejším, ale jako prostý divák bych chtěla říci několik slov.

Po shlédnutí asi čtvrtiny filmů na mne padla tísnivá nálada. Celý výběr filmů vyzněl ponuře, smutně, depresivně. Dramatické, naturalistické scény, kdy vysílený uprchlík v "Diamantech noci" usne nedaleko mraveniště a v jamce oka se mu začnou rojit mravenci. Nebo v "Konci léta v hotelu Ozon" skupina dívek, které přežily atomový výbuch a již patnáct let bloudí světem hledající lidi, zabije krávu a začne ji na místě kucht a hrabat se v jejích vnitřnostech. Pochmurné scény pražských tmavých zákoutí, ponurých uliček s otlučenou a opadávající omítkou, špinavá schodiště pražských činžáků a rozpadávající se pavlače s řadou páchnoucích popelnic. Tohle vše bylo kdysi doma pro nás vítanou změnou po růžovém lakování skutečnosti v padesátých letech. Ale vidět to tady a ještě v tak zhuštěné podobě v tolika filmech za sebou, působí skutečně depresivně.

Většina promítaných filmů byla vytvořena v době t. zv. "čsl. nové vlny", jež měla jistě svůj obrovský význam, ovšem působila na diváka v drobných vlnkách. Avšak mocná vlna, když se na vás naválí najednou, může i zabít. Shlédnout řadu dramatických, tragických filmů za sebou působí i na českého diváka drtivě, a zvláště v cizině.

Řada filmů měla natolik českou specifikou, že je americký divák naprosto nemohl pochopit. Nesmíme se dát mýlit tím, jestliže nějaký kritik v Times napíše za srdce chytající a chápající kritiku. Je to přece jen člověk vzdělaný, znalý světa a poměrů za železnou oponou. Ale průměrný Američan naprosto nechápe správný smysl obdivuhodného krátkého filmu "Josef Kilián". Pro něj to je pouze absurdní legrace o trampotách člověka, který si vypůjčil v půjčovně — kočku. A půjčovnu najednou zrušili, odstěhovali, a ukázněný občan-zákazník chodí po úřadech, hledá ztracenou půjčovnu, hledá někoho, komu byl mohl kočku oficiálně vrátit, aby pak neměl nepříjemnosti. Vždyť si zapsal číslo jeho občanského průkazu. Pro Američana je to vše absurdní. Pro českého diváka je to všední skutečnost: nezáměr či podezřívavost úředníků, nálada mezi návštěvníky v čekárně kanceláře, která se nakonec ukáže prázdná, nebo replika: "Čím se člověk liší od zvířete?" — "Kázní".

Už úvodní scéna, kdy člověk hledající pana Kiliána prochází skladištěm starých transparentů z májových průvodů: ... MY JSME MLÁDEŽ ... NA VĚČNÉ ČASY ... NÁŠ VZOR ..., znak pětiletky, ... zaprášený plakát usměvavého Stalina v nadživotní velikosti ..., hesla a hesla, všem nám dobře známá a pochopitelná i jen v útržcích či z půl slova. Ale Američanovi nic neříkají, tím spíše, že se autoři anglického textu ani nenamáhalí s překladem. Nebo záběr, v němž je muž, hledající Kiliána, zobrazen na pozadí prázdného piedestalu Stalinova pomníku na Letné. Scéna je doprovázena slovem: "Odešel". Mluví se o Kiliánovi, ale divák může mít i jiné asociace.

Byl-li festival organizován se zaměřením na novou vlnu v čsl. filmu 60-tých let, bylo třeba to divákům předem vysvětlit a před každým filmem vysvětlit americkým divákům, o čem vlastně jde.

Tak třeba "Žert". Pro Američana je to jen případ milostného trojúhelníku: muž se chce pomstít svému sokovi, který mu před lety přebíral děvče, a snaží se svést jeho ženu, což se mu povede, ale nakonec se ukáže, že žena s ním již dávno nežije, a tedy ani pomsta nevyšla. Byl to tedy žert? Ne. Žert byl na začátku, kdy hrdina filmu poslal své dívce na politické školení listek, v němž si zažertoval na účet Trockého a její uvědomělosti. Následky pak vedly k již zmíněné pomstě: je vyloučen ze strany a ze studia, na vojně slouží v odd. PTP (t. j. nespolehlivých živlů) a to vše z něj udělá zatrpklého cynika a skeptika. To vše, hlavně retrospektiv-

(Pokračování na straně 5)

evropských zemích. V Německu ministerský předseda nesocialistické vlády prohlásil: "My jsme teď všichni sociální demokraté." Jestliže se zdá, že všichni jsou sociální demokraté, naděje zvláštní sociálně demokratické strany upadájí. Toho si socialisté a zejména komunisté byli vědomi. Když anglický parlament poprvé se

usnesl na sociálně reformních zákonech, řekl Karl Marx: "Náš úspěch nás zabíjí." Synthesou potřeb výroby a sociálního zákonodárství nesocialistické vlády v Evropě žily bezpečně po několikalet, a socialisté se na to bezmocně dívali. Socialismus měl, mimovolně ovšem, podíl na přežití kapitalismu.

(Pokračování)

PŘEŽIJE TRUDEAU?

Kanadská vláda ministerského předsedy Pierra Trudeaua byla při hlasování o novém federálním rozpočtu poražena, poslanci dolní sněmovny jí v poměru 137: 123 hlasů vyslovili nedůvěru. Trudeau se rozhodl, že dá vypsat nové volby, které se mají konat začátkem července. V nich se tedy rozhodne, jakým směrem se Kanada bude ubírat. Porážka Trudeauovy liberální vlády nepřekvapuje — byla to menšírová vláda, která se od voleb roku 1972 držela jen s podporou kanadských socialistů, sdružených v Nové demokratické straně. Právě tito socialisté podali teď návrh na vyslovení nedůvěry, protože Trudeauův rozpočet pokládali za inflační, nedostatečně sociální, a spojili se s konservativci, kteří ovšem o politickou kůži ministerského předsedy usilovali pod nejrůznějšími záminkami už celý loňský rok, kdy se také o nedůvěře vládě hlasovalo několikrát. Letošní rozpočet byl tedy jen katalysátorem; mnozí mu vytýkali, že vypadá spíše jako libivý, populární volební program, který má liberálům znovu získat ztracené hlasy, a nebere dostatečný zřetel na skorem jedenáctiprocentní inflaci.

Ovšem politické pozadí situace je mnohem hlubší: je součástí procesu, v němž takřka krystalisuje státněpolitická podoba, osobitost Kanady. Trudeau — miliónář a liberál, brilantní francouzsko-kanadský intelektuál — se dostal na politickou scénu před deseti lety, kdy nejaktuálnější otázkou Kanady byl problém francouzské provincie Quebecu. Quebec, šestimilionová francouzská oáza v anglo-kanadském prostředí, revoltoval: z národnostních, sociálních a psychologických důvodů. Říkalo se v kostce, že početné rodiny

Mezinárodní přehled

katolických franko-kanadčanů jsou dobré jen k tomu, aby nabízely laciné pracovní síly anglo-kanadským podnikatelům, kteří ovšem kapitál v provincii neponechají, a tím de facto udržují francouzský živel v chudobě a zaostalosti. Pocit uražené národní hrdosti vedl quebeckou mládež i k podzemní revoluční činnosti, která vyvrcholila zavražděním quebeckého ministra práce Laporteho.

Trudeau se dovedl — alespoň navenek — s problémem Quebecu vypořádat; ale snad se mu věnoval příliš mnoho a nesledoval jiné problémy, zejména v okrajových provinciích Kanady. Britská Kolumbie, 4 tisíce kilometrů na západ od Ottawy, zápasí například s japonským kapitálem, který kontroluje stále větší počet kanadských firem. Vynořila se také celá série složitých sporů o amerických investicích v Kanadě, k nimž konservativci mají jině, méně emocionální stanovisko nežli socialisté a odborářští vůdcové, podporující Trudeauovu liberální vládu. I v otázkách zahraniční politiky se vyskytly významné třecí plochy, kolem nichž se polarisovalo veřejné mínění. A přirozeně pokračovalo národnostní hašteření kolem francouzsko-anglického kanadčanství.

Volby v roce 1972 to Trudeauovi drastickým způsobem připomenuly, liberální strana ztratila v parlamentě 45 křesel a s nimi také většinu. Polevila i popularita mladého ministerského předsedy, které žurnalisté říkali "trudeau-manie". Trudeau to vyčítal, loni začal s pracovními konferencemi s místními vládami provincií. Zřejmě pozdě, protože oposice byla roz-

hodnuta ho povalit.

Není sporu o tom, že oposice vyjadřuje reálnou nespokojenost a to i s těmi problémy, které zůstávají, a které žádá vláda neodstranit přes noc. Stejně je nesporné, že Trudeau je osobně nadále populární — prý dvakrát víc populární než jeho konservativní odpůrce Stanfield, jak tvrdí Gallupův ústav výzkumu veřejného mínění. Rozhodnutí v kanadské politice tedy vskutku ještě nepadlo. Zatím hlasovala sněmovna, v červenci se vyjádří volič přímo.

P. B.

ARGENTINA JDE NA VÝCHOD

Argentinská delegace v čele s ministrem hospodářství Josém Gelbarterem skončila jednání v "zemích socialistického tábora": v Sovětském svazu, Polsku, Československu a Maďarsku podepsala řadu různých dohod, našla zákazníky i dodavatele, zajistila si vysoký úvěr i technickou pomoc při plánovaných hospodářských, zejména energetických projektech. Argentina tedy podle všeho pohne stojatými vodami své ekonomie, která v poslední době trpěla nedostatkem zahraničních kapitálových investic.

Už před Gelbartovou cestou do Sovětského bloku razil prezident Peron nový kurs: velmi honosná byla návštěva rumunského presidenta Ceausesca v Buenos Aires; Argentina také uzavřela obrovskou obchodní dohodu s Kubou ve výši jedné a čtvrt miliardy dolarů, dodávkami automobilů Ford a Chrysler prolomila americké embargo Kubu. Ted', za cesty po východní Evropě, Josė Gelbart rozdával nejvyšší argentinská vyznamenání květnové revoluce jako na běžícím pásu, dostal je soudruh Brežněv stejně jako soudruh Barčák a další státníci.

Není sporu o tom, že v zahraničně-obchodní a snad i politické koncepci Argentiny dochází k jakémusi přehodnocování. Nejvýznamnějším, rysením této koncepce je ovšem pragmatismus, věcná užitečnost, a bylo by pošetilé vyvozovat z tohoto sledu událostí, že jde o ryzí rozvoj přátelských vztahů s komunistickým táborem.

Peron je pro Sověty atraktivní: na sever od Argentiny se teď dere hospodářsky i politicky vpřed Brazílie, s kterou chce Peron držet krok. Vzhledem k nejistotě v zemi to Peron při nejlepší vůli nemůže udělat s pomocí amerického soukromého kapitálu, potřebuje tedy investice a úvěr (a snad i publicitu) odjinud. V podstatě to znamená podporovat Argentínu v odstředivých tendencích, které oslabují Organizaci amerických států; vázat ji hospodářsky na jiné zdroje; silou propagandy vy-

chodoevropských úvěrů a technické pomoci pronikat ještě hlouběji do peronistického hnutí, které snad nabízí vůbec nejsnazší cestu k moci, hlavně kdy se Peron už pomalu chystá na obchod s politické scény.

S argentinského hlediska vypadá situace jinak. Především není v dnešní době zvláštností, že zahraniční politika mnoha vlád je opakem politiky vnitřní. I Peron uděluje předákům komunistických režimů vyznamenání — zatímco doma zbavuje i levicové peronisty úřadu — jako nedávno guvernéra Córdoba — a zatímco vyhlašuje boj krajní levici. Snad Peron i doufá, že pomocí komunistického úvěru a techniků zlepší argentinskou situaci právě natolik, aby suchou cestou vzal krajní levici vítr s plachet.

Prezident Peron s manželkou a svou náměstkyní Isabelou mají v nejbližší době podniknout velkou evropskou cestu; mají také navštívit Brežněva, jehož pozvání prý Peron s nadšením přijal. Lecoš se může za Peronovy nepřítomnosti v Argentině přihodit, ale i na to argentinský prezident už myslel. Kongres zvolil jeho úřadu jeho nástupce, jímž, k velkému překvapení mnoha pozorovatelů, bude Josė Antonio Allende, křesťanský demokrat.

Pavel Berka

FRANCOUZSKÝ PREZIDENT

Lze říci, že skutečným vítězem francouzských prezidentských voleb je demokratický systém. Předvolební kampaň ve Francii mohla být sotva intenzivnější, výměna názorů sotva živější a argumenty sotva pádnější. Zjist'ujeme-li, že veřejná debata mezi oběma kandidáty, Giscardem d'Estaingem a Mitterrandem, jakož i mezi jejich stoupenci měla vysokou úroveň, netvrdíme, že byla vzorem objektivnosti. Zvláště v závěrečných dnech kampaně se oba kandidáti vynasnažili oslabit postavení soupeře třeba i na úkor pravdivosti. Levice představovala Giscarda d'Estainga nejen jako konservativce, ale jako "muže krajní pravice". Pro d'Estainga bylo Mitterrandovým nejslabším bodem jeho spojení s komunisty. Ve svém závěrečném předvolebním článku v Le Monde se takto vypořádal se svým soupeřem: "Mitterrand slibuje chartu svobod. Její obsah nám neprozradil. Společný program levice je však výmluvnější. Vyhlašuje potlačení svobody podnikat — svobody učít, svobody snít. Varuje nás, že to je teprve začátek, první krok na pochodu k určité formě socialismu, který všude, kde zvíťazil, vedl k zániku svobody shromažďování, projevu a odborové činnosti". Mitter-

rand se ve volební kampani taktně distancoval od francouzské komunistické strany a zdůrazňoval takové buržoasně-reformistické náměty jako sociální spravedlnost se stabilitou — hospodářskou efektivnost a národní nezávislost. O společném programu levice mluvil co nejméně. Komunisté před druhým volebním kolem pečlivě dbali toho, aby neuvedli Mitterranda do rozpaků, a zaměřili své úsilí hlavně na to, aby získali pro Mitterranda levicové gaullisty. Jistě významným výsledkem voleb také je, že se politické těžiště spojení mezi socialisty, komunisty a radikály přesunulo ještě více na Mitterrandovu stranu. Tento muž se stal nejen architektem a vůdcem nové socialistické strany, ale také nesporným vůdcem sjednocené levice, která zaznamenala ve volbách dosud největší úspěch.

Prezidentský úřad převzal nyní muž, který nejenže není gaullista, ale který ve skutečnosti přispěl k odchodu generála de Gaulle tím, že se proti němu postavil v referendu z roku 1969 a vysloužil si u skalních gaullistů přezdívku "giscardiot" — zrádce.

Jak bude Giscard d'Estaing uplatňovat velké pravomoci, které Ústava Páté republiky svěřila de Gaullovi, ukáže budoucnost. Nejtěžší úkoly ho čekají na vnítropolitickém jevišti a zdá se, že zvláště obtížné bude pro něho dodržet slib z volební kampaně, že chce být "tvůrcem společenské jednoty národa". Přesvědčit odbory o nutnosti spolupráce s vládou jistě nebude snadné. A není pochyby, že výjimečně inteligentní, ctižádostivý a obratný politik Giscard d'Estaing si je rovněž vědom, že jeho socialistický soupeř byl přitažlivější pro mladší voliče, než byl on sám — a že — kdyby ve Francii volili osmnáctiletí, jak je tomu ve většině západoevropských zemí — nový prezident by se dnes jmenoval François Mitterrand.

—ovský

IMUNITA

Řecká vláda vypověděla dva arabské vrahy, kteří loni v Římu zavraždili v krvavém útoku na athénském letišti pět lidí, mezi nimi čtyři Američany. Účelem tohoto aktu je usmířit některé arabské fanatiky a jejich bohaté naftové ochránce. Vrazi byli nejdříve v Aténách fádne odsouzeni k smrti. Tento rozsudek byl později změněn v trest doživotního žaláře, který je měl aspoň nechat za mřížemi. Nyní jsou dost dobří na to, aby byli propuštěni na svobodu a mohli opět vraždit a zajímat rukojmí. Neustálý Damoklův meč hrozby olejového embarga nutí některé vlády zapomínat na právo a na morálku. Většina "hrdinů" 22-ti útoků arabských teroristů zůstala nepotrestána.

DOMÁCÍ KURS BIBLE

Nabízíme vám zdarma a nezávazně písemný biblický kurs o 20 úkolech.

Jméno

Ulice

Město

CZECH HOME BIBLE COURSE

1228 S. Euclid Avenue

Berwyn, Ill. 60402

PÁTÝ ČESKÝ TÁBOR

v East Haddam, Conn. bude letos mít 2 běhy: I. od 7. do 27. července pro děti od 7 do 11 roků, II. od 28. července do 17. srpna pro děti 10 — 15 roků. (V odůvodněných případech mohou být výjimky.)

Přijímají se jen děti, které se dovedou dorozumět česky. Poplatek \$180.00 za 3 týdny.

Blížší informace podá Mrs. Marie Provazník, 25-64, 35th St, LONG ISLAND CITY, N. Y. — 11103

ČESKOSLOVENSKÝ DNEŠEK

KONEC TISKU

Nedávno tomu bylo pět let, co byla v Praze vydána tato úřední zpráva: "Český úřad pro tisk a informace rozhodl podle zákona č. 81/1968 Sb. ve smyslu znění zákona č. 127/1968 Sb. zrušit registraci časopisů Listy a Reportér. Tím zaniká oprávnění k jejich vydávání. Vedle tohoto opatření odhal na dobu tří měsíců Svazu čs. spisovatelů oprávnění vydávat měsíčník Plamen, Svazu čs. novinářů vydávat týdeník Svět v obrazech a Sdružení dětských a mládežnických organizací měsíčník MY 69. Toto rozhodnutí učinil Český úřad pro tisk a informace po zjištění, že uvedené časopisy se odchylují od vlastního poslání, politicko-ideového programu a zaměření, jak je vydavatel uvedl v přihlášce k registraci. O opatřeních Českého úřadu pro tisk a informace byla informována vláda ČSR a vzala je se souhlasem na vědomí."

Potud úřední zpráva, stará pět let. V dalších dnech roku 1969 byli vyměněni šéfredaktoři ústředních deníků Práce a Mladá fronta, krajských deníků — například Svobody ve Středočeském a Právo v Severočeském kraji, dále týdeník Svět práce a Hospodářské noviny; předseda federální vlády — tehdy ještě Oldřich Černík — prohlásil na poradě představitelů státních orgánů 19. května 1969 zcela jednoznačně, že opatření ve sdělovacích prostředcích nemožno zůstat omezena jen na centrum, neboť se ve stejné míře týkají i krajů a okresů. O týden později se z rychlé studijní návštěvy v Maďarsku vrátila československá delegace, vedená ministrem-

předsedou Federálního úřadu pro tisk a informace, která tam podle komuniké jednala o vzájemné výměně zkušeností.

To všechno byla výmluvná fakta. Měsíc poté, co se vedení režimu v Československu ujala nová garnitura v čele s novým (tehdy ještě prvním, posléze generálním) tajemníkem ÚV KSČ Gustavem Husákem, byla zahájena krátká a masivní generální ofenzíva především na český tisk. V něm se stále ještě udržoval duch poměrné svobody, vyjadřovaný občasnými, tehdy už ovšem velmi nesmělými dotazy po dodržování slíbených politických činů, především ve smyslu takzvané "polednové politiky". Novému stranickému a státnímu vedení byly ovšem takové veřejné vedené dotazy silně proti srsti; toto vedení vědělo, že rozjištěná veřejnost s těmito pochybami o poctivých úmyslech nastoupivšího vedení souhlasí a že jejich otevřená publikace překážejí stále zintenzivňované oficiální propagandě v efektivnější činnosti. A konečně bylo i vzhledem k stále platným moskevským protokolům ze srpna 1968 i vzhledem k dalším závazkům, uzavřeným se sovětskými činiteli koncem března a počátkem dubna 1969, třeba, aby nové vedení předvedlo pro moskevské oči několik rozhodných administrativních zákroků. Pro domov, i pro "spojence" — bylo třeba předvést moc a sílu. Proto se na široké frontě udeřilo proti relativně svobodnému tisku.

Aby bylo jasno, že jde o plánovanou a koordinovanou akci, otisklo Rudé právo den poté, co byly definitivně zru-

seny Listy a Reportér, takzvané "Slovo do vlastních řad", smutný, typický "protektorátní" dokument. Několik desítek bezvýznamných a veřejnosti většinou neznámých žurnalistů (ba dokonce i administrativních zaměstnanců některých redakcí) tu mnohoslovně zdůvodňovalo nutnost drastických zásahů v tisku a v dalších sdělovacích prostředcích, sypalo si popel na hlavu a žádalo, aby si ještě více popele sypali další novináři a publicisté. "Slovo do vlastních řad" špatně skončilo. Nikdo z významnějších žurnalistů se pod tento ponižující papír nepodepsal. Čteme-li dnes jména podepsaných, ukáže se pouze, že to byl jeden z prvních stupínků na různě vysokém schodišti jejich následných kariér. Režimní vedení tyhle podpisy zřejmě považovalo za nutnou součást průstich kadrových posudků pro jakoukoli, lépe placenou novinářskou činnost.

Problém československého tisku se tím ovšem nevyřešil. A to podnes. V českých zemích existuje doposud jeden jediný (oficiální) literární měsíčník, vycházející prakticky bez zajmu publika; s jinými kulturními časopisy (snad kromě obrázkových publikací o filmu) je to stejné. A denní tisk a rozhlas a televize slouží soudným občanům za vítaný předmět stále zábavy, pramenící především z jejich bidné profesionální úrovně.

Před pěti lety se tedy přerušila dobrá tradice československého tisku. Z dějin je ovšem známo, že takové přestávky mohou být delší či kratší. Ale volné, osvobozující slovo se pak obvykle zase — přes všechny možné překážky — znovu objeví na světle světa. Přejme to tomuto slovo na území Československa i při této příležitosti.

M. S.

PROCITNUTÍ

Bývalé sanatorium v Třebotově u Radotína, opatřené dosud tabulkou zdravotnického zařízení, slouží už několik měsíců jako záchytná stanice pro ty, kteří využili amnestie a vracejí se z emigrace domů. Pod péčí čilých estebáků tam někteří stráví při výleších až čtyři týdny (jako například bývalý fotograf Literárních novin Miroslav Peterka). A musejí sepsovat všechna jména lidí, s nimiž se v cizině setkali a všechna místa, která navštívili. Bývají tam odvezeni přímo z hranic nebo z letiště, aniž měli možnost pozdravit se s čekajícími příbuznými. Mnozí odtud odcházejí, až když zanechali v sanatoriu úpis, že budou spolupracovat s StB. Někteří jdou před soud, protože se dá obvykle snadno dokázat, že se v cizině dopustili nějakého činu "poškozujiho zájmy ČSSR."

(Z římských Listů)

Divák o filmovém festivalu . . .

(Dokončení ze strany 3)

ni vzpomínky do 20-tych let, s jásavými májovými průvody, pěveckými a tanečními kroužky, stranické schůze na vysoké škole, politická školení atd. americkému divákovi nic neříkají.

Do rámce nové vlny nějak nezapadají surrealistické filmy J. Jakubisko z let 1968-69. Ty pro změnu zase nic neříkají českému divákovi a jako by byly určeny na přilákání americké mládeže, která se snad dokáže vyžívat v těchto "uměleckých" nesmyslech.

Do programu byl zařazen i podivuhodný film J. Kádára "Taking off". Jde vlastně o generační problém vztahů mezi rodiči a dětmi dnešní Ameriky. Film je zajímavý také tím, jak autor — neameričan vidí Američany. Všichni neameričani, s nimiž jsem o filmu mluvila, se shodují v tom, že autorovi se podařilo přesně vystihnout Američany. Všichni Američani, s nimiž jsem o filmu mluvila, tento fakt popírají. Buď se skutečně vidí jinak anebo si to můžeme vysvětlit přirozenou neochotou vidět svou křivou tvář v nastaveném zrcadle.

Kromě již jmenovaných filmů byly promítány následující snímky: Černý Petříček, Intimní osvětlení, Trnkovy Ruce, Chytilové Sedmikrásky a Strop, Markéta Lazarová, Smrt si říká Engelchen, 310 ve stínu, Vraždy po česku, Rájské o-voce, Zlaté kapradí, Rozmarné léto a několik dalších.

Co jsem na festivalu postrádala — byla předběžná informace o promítaných filmech.

Psát o festivalu po festivalu nemá pro diváka praktický význam. Každý si může říct, nač mu tady chodím s rozumy po funuse. Jenže, já jsem tu právě takový postižený divák. A lidé, kteří o festivalu věděli dříve, pomáhali jej organizovat, natáčeli jeho filmy atd., nějak pozapomněli na to, že mnozí z těch, kteří je kdysi měli rádi a obdivovali v Československu, jsou dnes s nimi zde, v New Yorku, sdílejí s nimi společný osud vyhnanců a snad si zaslouží trochu pozornosti ve formě třeba nevelkého informačního článku v českých novinách. Oni i ostatní krajané. Vždyť přece není samozřejmé, že všichni viděli všechny uváděné filmy, že všichni si pamatují jejich obsah či pointu.

A přehlížeť krajanský tisk jenom proto, že snad nemá tu úroveň, na niž jsme byli zvyklí, že snad má některé jiné názory než máme my, anebo že snad má jen hrstku čtenářů, není zrovna nejlepší způsob šíření české kultury v cizině. Doufám, že se něco z mých slov donese k povoláním uším a že příští festivaly (já věřím, že takové budou) a příští nové filmy českých a slovenských autorů promítané v New Yorku budou lépe a včas doporučený českým čtenářům.

Libuše Obrušnicková

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připlácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Pohostinství stagnuje

Pomalu to leze ven: v roce 1973 — přestože se v čs. pohostinství zvýšily ceny jak ve veřejném stravování, tak (a to ještě více) v ubytování — činil celkový přírůstek obrátu jen 0,7%, zatímco v předchozích letech 3 — 4%. Při celkovém růstu maloobchodního obrátu o 5% vynikne tento pokles ještě výrazněji. Opatření, která tu byla učiněna, zřejmě nevyšla. Lidé, především zahraniční návštěvníci, přestali chodit do drahých restaurací a do hudebně-zábavních podniků. Právě tak poklesl zájem o drahé hotely, které mohou navštěvovat už jen skutečně majetnější lidé: např. dvou-pokoje ubytování (větší ložnice, menší salon s televizorem) v pražském hotelu Alcron stojí za jeden den

800 korun, což ovšem neplatí pro čs. občany, kteří do tohoto hotelu vůbec nesmějí. Zdražení vedlo dokonce tak daleko, že i pověstní "pivaři" přestali chodit do hospod: v Praze klesla spotřeba sudového piva o 8%, stejně tak i spotřeba kávy. S poklesem tržeb se zhoršily i dodávky zboží do pohostinských podniků: statistiky vykazují pokles průměrných nákupních cen u masa — uzenin, sýrů, vína a lihovin. To znamená, že se odebírají horší druhy, které jsou i po příčtu pohostinských procent cenově přístupné. O něco se v r. 1973 zvýšilo procento tržeb za "stravenky", což je náhrada za závodní stravování, které leckde neexistuje nebo je lidé ignorují. Ovšem počet takto obdávajících lidí je stále minimální: v r. 1971 to bylo v Praze 3,3% tržeb, v 1973 4,83%. Pohostinské podniky nyní tlačí na státní orgány, aby opět snížily ceny a aby se tak obnovila možnost více nabízet a prodávat.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

SPORT

Cs. fotbaloví reprezentanti příjemně překvapili, když po bojovném výkonu porazili v mezistátním utkání v Oděse mužstvo Sov. svazu 1:0. Vítěznou branku vstřelil z 25m Nehoda po přihrávce Pivarnika v 52. min. Zápas sledovalo 45.000 diváků. Bylo to v historii první vítězství čs. mužstva nad SSSR. V předešlých čtyřech utkáních čs. reprezentanti vždy prohráli, naposled v roce 1966. I. fotbalová liga sehrála ve 27. kole tyto zápasy: Nitra-Prešov 3:2, Košice-Žilina 1:1, Trnava-Lokomotiva 1:1, Bohemians-Teplice 0:0, Ostrava-Plzeň 0:1, Sparta-Slovan 1:1, Zbrojovka Brno-Slavie 1:2 a Inter-Dukla 3:1.

1. Sn Bratislava	27 33
2. Dukla Praha	27 31
3. Baník Ostrava	27 31
4. Slavia	27 30
5. VSS Košice	27 29
6. Sparta	27 28
7. Inter	27 27
8. AC Nitra	27 27
9. SU Teplice	27 26
10. Sp. Trnava	27 26
11. Bohemians	27 26
12. Zbroj. Brno	27 25

Výsledky 26. kola II. fotbalové ligy: Jablonec-Pardubice 4:1, Třinec-Pov. Bystrice 4:0, Trenčín-NHKG Ostrava 2:1, Kladno-Vítkovice 3:2, Bardejov-Kys. N. Mesto 2:0, Bohumín-Martin 0:2, Hr. Králové-B. Bystrice 0:0, Ústí-Převíslava 2:1. Tabulku vede bezpečně Třinec se 37 body, na druhé místo se probíjoval Jablonec s 31 a třetí je Bardejov s 29 body. Ústí a Bohumín uzavírají tabulku s 20 body. Bányász Tatabánya — ZVL Žilina 2:0 v odvetečném finále utkání nejstarší evropské fotbalové soutěže o Středoevropský pohár. Trofej získali maďarští hráči, kteří zvítězili v prvním utkání v Žilině 2:3.

V odvetečném utkání finále českého poháru zvítězila po velmi dobré hře celého mužstva Slavia nad Spartou 3:1 při návštěvě 10.000 diváků. V mezinárodním fotbalovém utkání v Berlíně zvítězili hráči Slovanu Bratislava nad místním Dynamem 2:1.

Soupeřem čs. tenistů v semifinále skupiny A evropského pásma Davisova poháru budou reprezentanti západního Německa. Utkání se má konat v Mnichově od 19. do 21. července t. r. Největší favoriti této soutěže — tenisti Spojených států a Austrálie — byli už ve svých skupinách vyřazeni.

Fotbalisté N. Y. Cosmosu docílili v neděli pěkného výsledku, když v mezinárodním zápase s třetím nejlepším italským mužstvem A.C. Neapol hráli nerozhodně 2:2. Dramatický zápas, ve kterém Cosmosu nechybělo mnoho k vítězství, sledovalo skoro 10.000 diváků. Nejbližší mistrovský zápas sehraje Cosmos tuto neděli 2. června s Bostonem. Hraje se na Downing stadionu a začátek je ve 3 hod. odpo. —pza—

Jde o český život. - Pomůžete?

Emil Ransdorf, československý uprchlík z roku 1948, známý veřejný pracovník, je těžce nemocen. Podrobil se už dvěma velmi těžkým operacím a neobejde se bez celé řady transfuzí krve. Potřebuje nutně laskavé dárce a my nepochybně, že je mezi našimi čtenáři najde. Odběr krve neboli a neškodí, v místnosti pro dárce hraje hudba, leží se na velmi pohodlných lehátkách, dostane se šťáva a "cookies" a ošetřovatelka je velmi zkušená. Celá procedura trvá asi půl hodiny, včetně registrace. Prosíme dárce, aby při registraci nezapomněli napsat, že krev má být kreditována Emilu Ransdorfovi. A nyní informace, kdy a kde můžete krev darovat: Memorial Hospital Blood Bank, donor room, Ewing Pavilion Lobby, room 128, 1st. Ave, mezi 67 a 68 St. NYC. Pondělí, pátek, sobota 9.00 A.M. — 3. P.M., úterý, středa, čtvrtek 9.00 A.M. — 8.00 P.M., o svátcích 9.00 A.M. — 3.00 P.M. Telefonicky se lze objednat na číslo (212) TR9-3000, ext. 2440.

Československé národní sdružení v Kanadě

mělo jedenáctého května letoš. roku kongres v Hamiltonu. Kongres se usnesl na pětibodové resoluci, v níž čteme mimo jiné: Ukládáme výkonným orgánům Sdružení, aby v příštím období zvýšily své úsilí získat k boji o svobodu další krajany, zejména z řad těch, kteří našli v této zemi nový domov... Jsme znepokojeni jednáními kanadské vlády se současnou vládou československou v různých otázkách vzájemných styků. Žádáme kanadskou vládu, aby uplatňovala zásadu materiální reciprocity v nárocích o placení pensí, v cestování, návštěvě příbuzných a slučování rodin...

Slovo i druhé straně

chceme dát ve věci článku, který jsme otiskli v letošním patnáctém čísle AL. Slo o "Hlas Ameriky a Solženicyn" v naší rubrice "S čím souhlasíme". Známí autoři Evans a Novak napsali v New York Post, odkud jsme článek převzali, že Hlas Ameriky se prakticky odtáhl od Solženicynovy knihy "Souostroví Gulag". Dostali jsme teď dopis z Hlasu Ameriky, v němž nám asistentka reditele USIA, Margita E. White píše o poměru Hlasu Ameriky k "Souostroví Gulag". Proslulá komentátorská dvojice Evans a Novak nám připadali jako věrohodní autoři, (ostatně se v onom materiálu odvolávali na senátora Jacksona a jeho diskusi s ředitelem USIA Keoghem). Nicméně považujeme za svou povinnost otisknout i překlad dopisu Margity E. White. Zde je:

Ve svém vysílání do všech částí světa, Hlas Ameriky se plně věnoval vývoji událostí kolem pana Solženicyna a vydání jeho knihy "Souostroví Gulag", jako se ostatně věnoval i jiným aspektům dissidentského hnutí. Ode dne, kdy byla kniha vydána, to jest od osmadvacátého prosince, referoval o knize a o páně Solženicynově situaci Hlas Ameriky téměř každou hodinu ve svém zpravodajství v jazycích, užívaných v SSSR. Mezi osmadvacátým prosincem a jedenadvacátým dubnem přineslo toto vysílání celkem 2.705 zpráv o Solženicynově případu, což činilo nějakých 43 hodin vysílacího času. Navíc Hlas Ameriky vysílal asi sto hodin speciálních hlášení o případu Solženicyn, včetně hodnocení knihy a komentářů veřejných osobností a novinářů v USA i za hranicemi. To činí celkem na 143 hodin vysílacího času během šesti neděl. Těžko se to dá nazvat "mlčením".

Ze důkladné reportování o panu Solženicynovi a jeho knize "Souostroví Gulag" byl hlas Ameriky sovětskými představiteli trvale kritizován.

Přístup USIA je přesně stejný nyní jako byl předtím, než SSSR přestal naše vysílání bez vysvětlení, a aniž nám to předem oznámil, rušit. Čtení z knihy, jak o tom píše autoři článku, by bylo něco naprosto netypického pro styl programování Hlasu Ameriky.

Od roku 1960 je Hlas Ameriky řízen podle tří hlavních zásad. Úkol Hlasu Ameriky je sloužit jako "naprosto spolehlivý a autoritativní pramen zpráv", "vyvážené a obsažné promítat významné americké myšlenky a instituce" a "jako oficiální vysílání bude Hlas Ameriky představovat politiku Spojených států jasně a přisobivě". Takže, komentář pánů Evanse a Novaka, že je "otřesné, že Hlas Ameriky byl z orgánu nepotlačovaných faktů přeměněn v politický nástroj USA" ukazuje nedostatek chápání, jaký je účel Hlasu Ameriky.

Na druhé straně, Vysílač Svoboda, ve shodě s vlastním posláním, obsah knihy do Sovětského svazu vysílá.

Zásady činnosti USIA tvoří ředitel James Keogh a úkolem USIA je podporovat zahraniční politiku USA. Tento námet, tak jako jiné, Hlas Ameriky konsultoval s ministerstvem zahraničí USA. Nebylo žádných "důrazných žádostí" ze strany vyslanectví USA v Moskvě, abychom "dramatickou zprávu Solženicynovu podrobně tlumočili" sovětskému lidu. Naopak kabelogram, na který se pánové Evans a Novak odvolávají, stejně tak, jako novější komentáře vyslanectví USA v Moskvě, chválí zpravodajství Hlasu Ameriky o něch událostech...

VLÁDA VERSUS OPOSICE

V debatě spolkového sněmu v Bonnu o vládním prohlášení nového kancléře Helmuta Schmidta hrálo značnou úlohu to, o čem se nemluvilo: o blížících se zemských volbách v Dolním Sasku a v Hesensku. Jejich výsledky budou mít nepochybně rozhodující vliv na vnitropolitické ovzduší ve spolkové republice. Určí výrazněji taktiku obou táborů v soutěži mezi socialisticko-liberální vládní koalicí a opozicí obou

křesťanských stran CDU/CSU než parlamentní debata. Neúspěchy, které utrpěla západoněmecká sociální demokracie, hlavní bonnská vládní strana, v sérii místních voleb v závěrečném období tak náhle zakončeného kancléřství Willyho Brandta, přesvědčily opozici o správnosti ofensivní taktiky. Ještě před debatou ve spolkovém sněmu dala opozice najevo, že nehodlá poskytnout Helmutu Schmidtovi žádnou

vyčkávací lhůtu. S ohledem na význam zemských voleb v Dolním Sasku a pak v Hesensku si opozice prostě nemůže dovolit zaujmout nyní, byť i jen dočasně defenzivní postavení. O vládním prohlášení nového kancléře se dá zhruba říci, že potvrdilo kontinuitu vládního programu z roku 1972, který má však získat pragmatičtější podobu. Debata v spolkovém sněmu potvrdila také kontinuitu kritiky opozice. Zůstává pozoruhodné, že opozice nadále zdůrazňuje své výhrady k takzvané východní politice a že nešetří kritickými připomínkami na adresu bývalého ministra zahraničí Scheela — který byl zvolen do funkce prezidenta spolkové republiky.

Vůbec bylo jedním z nejpozoruhodnějších aspektů Carstensova projevu, že se v něm CDU/CSU velmi jasně distancovala od strany svobodných demokratů, tedy slabšího partnera ve vládní koalici, který by mohl přece přicházet v úvahu i pro jiné kombinace. Toto Carstensovo stanovisko svědčí o nynějším sebevědomí opozice, že má dost síly dosáhnout svých cílů samostatně. Carstens prohlásil, že se ve vládní politice nic nezměnilo a že proto CDU/CSU zůstává jedinou možnou alternativou pro západoněmecké voliče, což mnozí z nich pochopili v nedávných zemských a místních volbách. Tato formulace dokazuje, že se debata ve spolkovém sněmu, ve které se nejkonkrétněji probírala hospodářská problematika, v nemalé míře rozvíjela jako platforma pro blížící se další zemské volby, nejdříve v Dolním Sasku a pak v Hesensku. D. Ž.

CO HLÁSÁ HALL PO SVĚTĚ

Generální tajemník Komunistické strany USA Gus Hall jezdí různě po světě — především po východním — a tam píše a hlásá všelijaké věci. Současný západní čtenář sotva kdy přijde k tomu si něco podobného přečíst. Stojí proto jistě za to ocitovat na ukázkou několik vět z článku, který Hall zveřejnil letos počátkem roku v několika různých listech ve východní Evropě a také v rozhlasových stanicích. Píše: "Povaha kapitalistické demokracie je určována dvěma faktory. Je spjata se stupněm a silou opozice vůči monopolistickému kapitálu. Zároveň je také spjata s charakterem třídního boje a poměru sil. Vznik policejního státu, který zplodil Watergate, souvisí s oběma faktory.

New York Times, které dělají rozruch kolem vydávání knih v SSSR (pozn. red. — rozumělo se hlavně kolem Solženicyna), zakázaly na svých stránkách jakékoliv zmínky o knihách, jejichž autoři jsou komunisté, a kategoricky odmítají upozorňovat na jakékoliv knihy, napsané americkými komu-

nisty a zejména tyto knihy recenzovat. Na každou knihu, vydanou v SSSR, připadá sto knih, nevydaných ve Spojených státech. Nakladatelský systém vždycky standardně odpovídá, že po takových knihách není popotávka. Přes sto let americké nakladatelské korporace včetně tisku federální vlády dodržují zákaz vydávat marxistickou, komunistickou literaturu. A tomu se podle názoru redaktorů New York Times říká intelektuální svoboda. Socialistická demokracie se nepodobá a nikdy se nebude podobat buržoazní demokracii. V socialistických zemích včetně SSSR spravuje a řídí národní hospodářství všechen lid, a to v zájmu všeobecného blahobytu. To je nesrovnatelně demokratičtější, než cokoliv, co existuje za kapitalismu". — Tolik na ukázkou z článku předního amerického komunisty. Na tom textu je zvláště ní pouze to, kolik lži se dá nahromadit do několika málo řádek, kolik bezostyšnosti ze sebe dokáže vydat člověk, který zcela nepochybně ví, jak se věci ve skutečnosti mají.

S ČÍM SOUHLASÍME...

(Dokončení se str. 1)

AMERIKA A EGYPT

Nasserův nástupce Anwar elSadat neměl nikdy ve velké oblibě ani komunismus ani Sovětský svaz. Byl naspak už dlouho fascinován Spojenými státy. Podivuhodně rychle se situace vyjasnila, když Kissinger začal po prvé hrát aktivní (a zákulisní) roli v záležitostech Středního východu. Na Sadata, vlastence bez velkých ideologických přesudků, to učinilo hluboký dojem. Kissinger měl velký vliv na Sadata samotného, americkou posici ve středoasijské oblasti, Přátelství a obdiv, jehož u Araba Sadata dosáhl architekt americké politiky, Žid narozený v Německu — jsou neobyčejné.

"Kissingerovi můžete důvěřovat", říká Sadat. "Kissinger studuje problémy. Je loy-

INFLACE...

(Pokrač. ze str. 1.)

ná — a stane-li se z toho základem, další tlaky vyženou inflační míru na 8%, 10% i výše.

Nesmíme se vzdát boje proti inflaci. Nekontrolovaná inflace pronikne do každé skuliny ve společnosti a bude ji rozšiřovat. Pokračující inflace znamená neúspěch a tento neúspěch rodí neklid a nedůvěru. Za čas ji vůdcové nebudou moci úspěšně zvládnout, protože voliči sice žádají, aby vláda dělala něco proti inflaci, ale zároveň mají toho jiných a naléhavých požadavků vyšších vládních výdajů, že inflace pokračuje. Prakticky ve všech velkých politických převratech v poválečné době hrála roli inflace. Začíná to tím, že se dělnictvo postaví přímo proti vládě. Policie, hasiči, pracovníci městské údržby a jiných veřejných služeb, poškození inflací, stávkují za vyšší mzdy a jiné výhody. Služby veřejnosti se zhoršují a nákaza se šíří. Ideál veřejné služby upadá — před očima dětí stávkují učitelé. Z vlády se stane protivník. Vyhoví-li se dělnickým požadavkům, inflace se zotří; jestliže se požadavkům vzdoruje, šíří se chaos. Nikdo bohužel ještě neobjevil penicilin na nákazu světové inflace — rychlý zázračný lék.

Inflace je věc psychologie právě tak jako vládní aktivity nebo nečinnosti, a zničujícím následkem nedozírného zvyšování cen bývá nálada podle hesla "zachraň se, kdo můžeš", kdy se každý snaží být krk před ostatními. Švýcarský bankéř Alfred Schaefer říká: "K úspěšnému boji proti inflaci patří především změna mentality ve všech vrstvách obyvatelstva. Je důležité, aby byla uznávána hodnota zásady o bratu a výkonnosti". Máme-li vyvodit poučení z nynějšího prudkého inflačního vzestupu, je v jednoduchém a nepochybném fakt: nikdo se zadarmo nenajít. Time

ální k americkým zájmům. A je strateg a prozíravý muž. Je skvělý vyjednávač. Je pružný. Vždycky vidí podstatu věci. Dovede svou vládu přimět k rozhodnutím. A plní sliby".

Postupná změna ve vztazích mezi Amerikou a Egyptem vedla k vyhoštění 15.000 sovětských vojenských techniků a instruktorů, po kterém následovalo prohlášení, že Egypt už nebude závislý výhradně na Sovětském svazu jako na dodavateli moderních zbraní. Žádné úřední zprávy nepotvrdily, že novým dodavatelem bude Amerika. Ale podle střízlivých dohadů budou muset aspoň některé egyptské jednotky změnit výcvik a budou se seznamovat se zbraněmi, vyrobenými nikoli v Sovětském svazu, nýbrž ve Spojených státech. Cesta k míru na Středním východě je stále ještě dlouhá, poseta postmi a nástrahami, jsou na ní nebezpečné zatáčky. Ale jsou náznaky, že po mnoha letech nepřítelství se rovnováha moci na Středním východě mění ve prospěch Spojených států.

C. L. Sulzberger
v New York Times

DVOJÍ MORÁLKA
SPOJENÝCH
NÁRODŮ

Rezoluce o Středním východě, kterou schválila Rada bezpečnosti, má dva obličejy. Pasáže, které odsuzují porušení územní nedotknutelnosti Libanonu a vyzývají Izrael, aby se vystříhal vojenských akcí a hrozeb, jsou dosti jasné. Ale potom je text rozvětvený a jen obecně se v něm varuje před "všemi násilnými akty". Nejsou v něm konkrétní fakta, která by mohla někomu být nepříjemná — není zde na příklad zmínka o útoku arabských záškodníků na izraelskou osadu, při kterém bylo zabito celkem třicet civilistů a který vyvolal izraelskou odplatu. Americké delegaci lze přičíst k dobru, že se pokusila včlenit do rezoluce pasáž, odsuzující arabský útok. Tento dodatek byl jen těsně přehlasován. A všeobecné odsouzení "násilných aktů" bylo možná lepší než naprosté mlčení. Ale byla to neobhajitelná dvojmyslnost. To může jen podnítit další izraelský odpor a uspokojit obhájce arabského terorismu. Jediná síla rezoluce — a může to být síla důležitá — je nyní v mravní autoritě. Ale v dvojsmyslném prohlášení Rady bezpečnosti se tato možnost — jako už častokrát — do značné míry ztrácí. Spojené národy, které ztělesňují tolik nadějí lidstva, utrpěly další ránu v očích těch, kdo v nich hledají morální vedení.

New York Post

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasilá

LITERÁRNÍ KLUB

K. J. Krušina, Box 239, S 126 02 Hagersten 2, Sweden. Europe.

Napište si o prospekt

Československý týden

V italské části Švýcarska, v nejvýznamnějším městě jeho kantonu Ticino — v Luganu — se konal ve dnech 30. dubna až 4. května československý týden. Hlavním organizátorem byla Franklinova kolej, což je soukromé švýcarské univerzitní středisko pro studenty — v tomto případě převážně ze Spojených států, kteří se v rámci svého řádného studia zabývají evropskou politickou, hospodářskou a kulturní problematikou. V profesorském sboru jsou pak zastoupeni vyučující z celé řady západoevropských a středomořských zemí.

Účelem československého týdne bylo zprostředkovat studující, ale i širší místní veřejnosti, podrobnější informace o naší zemi, jejíž pohnuté osudy jsou pevně spjaty s evropskou historií a které jsou tak předmětem přiměřeného zájmu. Je třeba zdůraznit, že zdaleka nešlo jen o politiku, že větší část

týdne byla věnována především kulturní oblasti. Úvodní přednáška se zabývala námětem postavení Československa v minulé i současné Evropě. Navazoval na ni seminář o historii vztahů mezi Čechy a Němci, jejichž historická složitost stále ještě naráží na nedostatek přesných informací, zejména u studentů ze vzdálenějších zemí. Spisovatel Ludvík Aškenazy se pak značně nekonvenčně zabýval otázkou postavení literatury v československé společnosti. Srozumitelně vložil význam kultury pro početně menší a zvenčí politicky stále ohrožený národ, odmítl však na Západě dost rozšířený názor o kultuře jako hlavním hybném momentu reálných činů, zdůraznil uměleckou platnost alespoň jedné její části i v totalitní skutečnosti a nakonec na své vlastní zkušenosti vložil důvody, které vedly i původně prorežimně angažovanou československou kulturu do konfliktů s panující

politickou mocí. Členové dramatického kroužku univerzity pak předvedli — a to se značným úspěchem — v překladu jeho rozhlasovou a přeději divadelní hru "Kiosk". Literární část týdne byla doplněna četbou překladů povídek dalších našich autorů. Mimořádný zájem věnovali účastníci z univerzity i místní veřejnosti takzvané nové československé filmové vlně šedesátých let. Po úvodní přednášce švýcarského filmového odborníka byl ve velkém Lugánském kinu Paradiso promítán Menzelův film Ostře sledované vlaky, v originálním znění, s francouzskými a německými podtitulky, který svým námětem z doby německé okupace, ale i svou hlubší platností pro naši dnešní současnost, vzbudil pohnutí diváků, a jak následující diskuse ukázala, přispěl i k lepšímu pochopení české národní povahy. Speciální charakter měl seminář věnovaný americké zahraniční politice a jejímu vztahu, případně dopadu v Československu.

Týden vyvrcholil slavnostním koncertem české hudby v podání známého orchestru rozhlasu italského Švýcarska pod taktovkou amerického dirigenta, žijícího v Římě, Roberta Feista. Mistr Feist je velkým specialistou právě na českou hudbu, dobře zná také naši vlast a v úvodním projevu diváky a posluchače také zasvěceně seznámil s významem hudby pro český národní život. V moderním koncertním sálu Radia Monte Ceneri zazněla pak Předehra k veselohře od Jindřicha Felda, po ní Dvořákova serenáda v D — mol, suite Leoše Janáčka, opus číslo 3, a na závěr polka ze Smetanovy Prodané nevěsty. Početné publikum si mohutným potleskem vyžádalo její opakování.

O československém týdnu podrobně referoval místní tisk, zejména pak list Corriere del Ticino, který má jako hlas italského Švýcarska vlivné postavení v celém systému švýcarského tisku. Jeho recenzentka zvláště ocenila úspěch zmíněného koncertu, který byl také natáčen lugánskou rozhlasovou stanicí. Rozhlas už před premiérou vysílal dlouhý rozhovor s dirigentem.

Karel Jezdinský

ROZŠTĚPENÍ KOMUNISTÉ

Australská komunistická strana svolala na první polovinu června svůj 24. sjezd. Vztahy mezi australskými nezávislými komunisty a Kremlem jsou řadu let velmi chladné: odcizování začalo na počátku šedesátých let, když se Moskva s velkým důrazem začala odvracet od Maovy Číny. Rok 1968 a sovětská okupace Československa pochopitelně vzájemné vztahy ještě zhoršily; australské komunisty sledují už řadu let nezávislý kurs a okupaci Československa odsuzují. Kreml se sice pokoušel o jakési sbližení, ale v zásadních otázkách se představitelé obou stran nedokázali dohodnout. To nakonec vedlo k rozštěpení Komunistické strany Austrálie; v roce 1971 vznikla frakční skupina takzvaná Socialistická strana Austrálie politicky a finančně podporovaná Moskvou.

Srpnová agrese z roku 1968 je předmětem ostrých výpadů australské komunistické strany na adresu Kremlu. Hovoří se o ní hned na několika místech diskutovaného programu strany, nazvaného Komunistická strana Austrálie a mezinárodní komunistické hnutí. Letos, ještě předtím, než se dokument začal projednávat v základních organizacích, byla v Moskvě na návštěvě delegace australských komunistů; okolkost, že se znovu útočí na Brežněvovu politiku násilí je zároveň nepřímým důkazem, že se postoj australských komunistů nezměnil. V prohlášení ke sjezdu se zároveň praví, že do Sydney byly pozvány jen dvě delegace bratrských komunistických stran — z Japonska a Vietnamu. Všechny ostatní strany prý mohou, budou-li

chtít poslat sjezdu pozdravná poselství. V polovině června budeme tedy vědět, zda Moskvě stále záleží na legitimní straně australských komunistů anebo zda se rozhodla definitivně podporovat odštěpeneckou skupinu.

Návrh programu, který nyní australské soudruzi rozebírají na schůzích, stručně připomíná historii posledních let světového komunistického hnutí a všimá si zejména konference svolané v roce 1969 do Moskvy. Dokument vyzdvihuje skutečnost, že se na konferenci nepodařilo přiklonit existující rozpory a že chyběla řada účastníků, zejména z Ásie; například komunisté z Maovy Číny, Vietnamu, Koreje, Japonska, Malajska, Barmy — Tajska, Indonésie a Nového Zélandu. Sedm dalších delegací nepodpalo závěrečný dokument; mezi nimi australská, italská a britská.

Ani po posledních volbách — které se konaly 18. května, nejsou ovšem komunisté v australském parlamentě zastoupeni. Jejich vedení opakuje, že strana sleduje nezávislou politiku a potírá jak pravé tak levé úchytky.

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA: "ULICE ZTRACENÝCH"

Knihu, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese INDEX, 5 Koln 41, Postfach 410511, West-Germany

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁRSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkor'hodní ceny) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nancy Kissingerová

Vzhledem k nesmírné popularitě amerického ministra zahraničních věcí Henryho Kissingera budí samozřejmě i žena, se kterou se před několika týdny oženil, velký zájem a zvědavost. A to o to větší, že nynější pani Kissingerová — za svobodna Nancy Maginnesová, byla i pro zkušené washingtonské klipkaře a sloupkaře poněkud překvapením. Koho si Kissinger nakonec vezme, bylo dlouho jejich oblíbenou hádankářskou hrou: a Kissinger, rozvedený před mnoha lety, jim ochotně pomáhal honit vodu na jejich mlýn. Nikterak ho zřejmě nemrzela pověst lva salonů a fotografie, ukazující ho na večerí s tou či onou hollywoodskou hvězdičkou, i když o takových ctitelkách nejednou se zdravým realismem podotkl: "Těm dámám jde hlavně o publicitu."

Té publicity bylo opravdu hodně. A po ní přišlo trochu jako překvapení, že údajný lev salonů nenašel svou nastávající v salonu, nýbrž na pracovišti, a že to nebyla žádná mladičká starlet, nýbrž devětatřicetiletá pracující žena, která má své povolání a hodlá v něm — jak řekla — pokračovat i jako manželka ministra zahraničí. V tom je ostatně výjimkou mezi manželkami členů americké vlády. A také bude mezi nimi jediná s doktorátem, na němž nyní pracuje, aby dokončila svou disertační práci. Nancy byla po mnoho let zaměstnaná ve štábu newyorského guvernéra Rockefellera. A nyní, když Rockefeller odstoupil z úřadu a stal se předsedou komise, vytýčující hlavní sociální a hospodářské cíle Ameriky — pracuje Nancy pro tuto jeho komisi.

S Kissingerem se seznámila, když byl svého času Rockefellerovým poradcem a v té době dokonce byl nějaký čas jejím přímým představeným. Jako o zaměstnavateli se o něm vyjádřila takto: "Když zjistí, že něco umíte, tak vás udře k smrti; když má na druhé straně dojem, že nejste k ničemu, tak vás nechá na pokoji." O Kissingerovi se mezi jeho spolupracovníky tvrdí, že je vzteklý, a jeho žena to přiznává. "Ale rozlučí se obyčejně pro hloupost a netrvá to dlouho." Bude s ním ovšem cestovat po světě a snažit se ulehčit mu všechna společenská i organizační břemena s tím spojená: "Kdybych nejjezdila s ním, přetěžovalo by ho to osobně natolik, že by si koledoval o nemoc."

Společenské povinnosti manželky diplomata patrně nebudou pro bývalou Nancy Maginnes příliš obtížné: je ze zámožné anglosaské rodiny z White Plains na předměstí New Yorku, a politický Washington zná dobře už ze své práce pro Rockefellera.

Vzhledem k tomu, že se Kissingerovi prvně setkali v do-

bě, kdy také Kissinger pracoval pro Rockefellera, znají se už alespoň deset let; jak dlouho však trvala tahle známost jako taková, nikdo neví. Patrně také dost dlouho; Kissinger sám řekl totiž nedávno: "Kdyby to bylo na mně, byli bychom se vzali už před třemi lety. Ale Nancy si to pořád rozmyšlela." A Nancy Kissingerová nezapírá, že tomu tak opravdu bylo. "Henry se vždycky rozhoduje okamžitě. Mně to naopak trvá." Sám sňatek Kissingerových byl také taková kissingerovsky rychle a energicky zorganizovaná záležitost. Byl to soukromý civilní obřad, na nějž byli pozváni jen rodiče obou novomanželů, ti Kissingerovi ovšem jen díky tomu, že si Nancy vzpomněla se zeptat, jestli

je opravdu pozval. "On si totiž jenom myslel, že jím to už řekl", vypráví Nancy. "Večer před svatbou mu povídám: Poslyš, ale ví o tom vůbec tvá rodina? A on na to: Ano, ale jeho hlas zněl dost nejistě — a taky šel honem vedle do pokoje telefonovat."

Novináři se samozřejmě ptali, jestli spolu Kissingerovi doma mluví o politice; Nancy Kissingerová tvrdí, že ne, alespoň ne o současné. Ale debatují prý často o historii, která je — jak říká — jejich společným koníčkem. "O běžných událostech s Henrym moc nemluvíme, spíš o historických. Henrymu se doma po práci o těch věcech, které zrovna dělá, už nechce mluvit."

Jako manžel se Kissinger

zdá daleko méně náročný nežli jako představený. Snídani si dělá sám a také nečeká, že jeho choť bude vědet, kde má košili nebo ponožky. Když mu Nancy nabídl, že by mu snídani přece jen jednou ráda udělala, zareagoval na to otázkou — a proč? Kissingerovi nyní hledají ve Washingtonu dům k pronajmutí. Zatím bydlí v jeho mládežnickém bytě, o němž jeho manželka pohrdlivě říká, že je "nemožný".

"Hledáte nůžky a nejen, že nejsou v tom šupletu kde by měly být, ale nejsou vůbec nikde; žehlicí prkno, aby si člověk mohl přezehlít sukni?"

Kdepak. Neexistuje." Na otázku, jaké to vůbec je být manželkou světového politika, Nancy prostě krčí rameny: "To není vůbec důležité. Berete si člověka, ne reputaci."

LUSTRY PRO CELÝ SVĚT

Už dvěstěpadesát let se ve sklárnách v Kamenickém Šenově vyrábějí světoznámé křišťálové lustry. Podnik je v současné době největším svého druhu v Československu a jedním z největších na světě. Osmdesát procent zde vyrobených lustrů jde do všech světadílů. Zářící v nejrozličnějších vládních sídlech, reprezentačních prostorách, zámcích a mešitách, katedrálách, hotelích a dalších společenských zařízeních celého světa.

Nová celnice

Na čs. — polském přechodu v Harrachově byla otevřena nová celnice. Může odbavit ročně milion turistů. Je v ní restaurace a směnárna. Celnici postavil polský stavební podnik Budimex z Varšavy.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolánějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzařkladal, budoval a řídil mladý československý stát. Neoprádatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

O B J E D N Á V Á M :

Demokratický manifest —

Ferdinand Peroutka \$4.00

Počítadlo — Petr Den 2.50

Ve vládě protektorátu —

dr. L. K. Feierabend 3.00

Z vlády doma — do vlády v exilu —

dr. L. K. Feierabend 3.00

Ledy se hnuly — V. N. Duben 3.00

Antonín Švehla 3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín 2.50

Beznaděje a naděje — Karel Valehrach 2.50

Od A do Z — Jára Kohout 1.50

Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —

Josef Martínek 2.00

Holoubek, který se na všechno ptal —

Josef Martínek 1.00

Songs of the Desert — Josef Martínek 3.00

This and that — E. J. Popera 2.00

Půlnoční pacient — Egon Hostovský 3.00